

VLAKGEREEFDE ROLGENUA

GEEN SCHUIMBAAN, MAAR N

Rolgenua's bedien je makkelijk, maar gereefd staan ze er meestal slecht bij. Ze zijn te bol en je kunt er slecht mee aan de wind varen. Als je de gebruikelijke schuimbaan in het zeil vervangt door een zelfgemaakt touwpakket, kun je zelfs in zwaar weer varen, ontdekte Waterkampioen-lezer Jan Alkema. TEKST EN AFBEELDINGEN JAN ALKEMA

EEN mooi voorbeeld van een slechte zeilstand van een gereefde genua zie je op de bijgaande foto. Het zeil is te bol om ermee aan de wind te zeilen. Toen ik een paar jaar geleden overstapte naar een rolgenua, vroeg ik de zeilmakers wat nodig is om de stand van het zeil bij reven zo goed mogelijk te houden, want ik wilde het ook als stormfok kunnen gebruiken. Welk rol-systeem is daarvoor het beste en hoe wordt het zeil zo goed mogelijk aangepast bij het gekozen systeem?

In folders staat dat vrijdraaiende hals- en topwartels ertoe bijdragen dat het zeil bij het inrollen vlakker wordt. Dit zou komen, omdat het midden van het zeil meteen wordt opgerold, maar dat door de kracht die de schoot op de top en de hals uitoefent, het bovenste en onderste deel van het zeil pas later

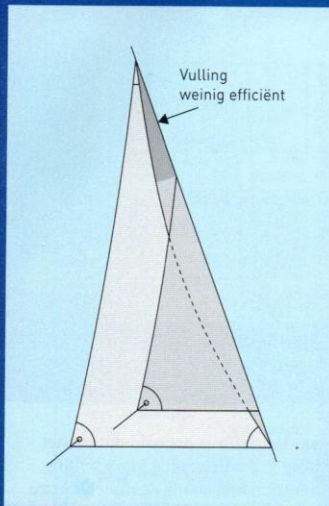
worden meegerold. Niet alle systemen hebben vrijdraaiende hals- en topwartels. Sommige hebben alleen een vrijdraaiende halswartel, bij sommige ontbreekt ook dat.

Geen van de zeilmakers sprak zich duidelijk uit voor een bepaald systeem. Ook zeiden ze dat het wel of niet aanwezig zijn van vrijdraaiende hals- en topwartels, geen invloed zou hebben op het ontwerp van de rolgenua zelf. Algemeen stelden ze dat toepassing van een schuimlaag of schuimstrippen bij het voorlijk de beste maatregel was om bij het reven het zeil vlakker te maken. Deze schuimbanen zijn er in allerlei vormen. Meestal is de vorm halverwege het voorstag het breedste en naar de einden toe smaller – een gestrekte halve maan. In plaats van een enkele brede schuimbaan worden ook aparte, naast

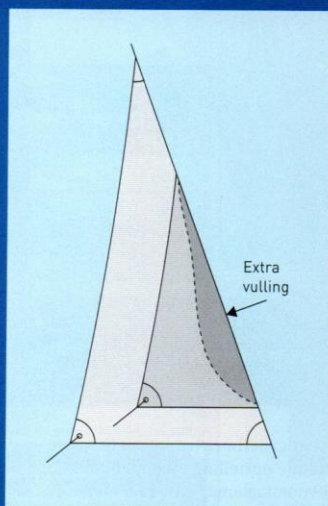
elkaar liggende smalle schuimbanen toegepast. Door deze schuimbanen wordt het zeil plaatselijk (het meeste dus in het midden) meer ingerold en dit moet dan een vlakker gereefd zeil geven.

Mijn rolgenua was voorzien van een langwerpige 'zak' met als vorm een gestrekte halve maan, die zich vlak achter het voorlijk bevindt met daarin een strook schuim van 2 millimeter dik. De grootste breedte van deze strook is circa 10 centimeter in het midden. Naar beneden en naar boven versmalt de strook zich. Volgens de zeilmaker was dit voldoende voor elke gereefde stand van het zeil. In de praktijk viel dat tegen. Bij het reven werd het zeil toch steeds boller en boven windkracht 6 was er eigenlijk niet meer goed mee aan de wind te zeilen. Het is algemeen aanvaard dat de reefmogelijkheden van rolvoorzeilen beperkt zijn. In brochures van zeilmakers en artikelen in zeilbladen wordt windkracht 6 soms als grens voor het gebruik aangegeven. Soms wordt als criterium gesteld dat het zeil nog een goede vorm moet hebben als het is niet verder wordt ingerold dan 60 procent van het oppervlak. Kortom,

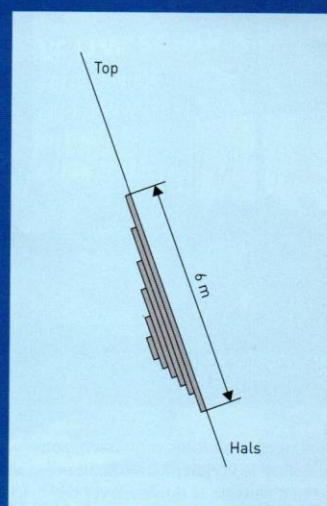
NYLON LIJN TEGEN VOORLIJK

Figuur 1
Bestaand zeil.

Figuur 2
Aangepast zeil.

Figuur 3
Profiel opgebouwd van 8-millimeter-nylonlijn: stukken van 6, 5, 4, 3, 2 en 1 meter aan elkaar genaaid.

eigenlijk stellen de zeilmakers dat de rolgenua niet geschikt is voor een windkracht hoger dan 6.

ALTERNATIEVEN

Er zijn allerlei alternatieven voor zwaarder weer. Vooraf kan de grote genua worden verwisseld voor een kleiner rolzeil. In de haven geen probleem, maar het is geen plezierige oplossing als harder gaat waaien tijdens het zeilen: eerst moet de grote genua worden uitgerold, vervolgens gestreken en dan moet een kleiner zeil in de groef omhoog worden gehesen. Ik ging op zoek naar diverse technieken.

- In een tijdschrift zag ik een systeem waarbij met aparte glijdstukjes in de gleuf van het rolsysteem een kleiner voorzeil met leuvers kon worden gehesen. Hiermee kan dus de oude stormfok nog worden benut. Nadeel is ook hier weer dat eerst de genua moet worden uitgerold en gestreken.
- Een andere oplossing is het vliegend hijsen van een stormfok met een aparte val. Voordeel is dat dit kan met ingerolde genua, nadeel dat het voorlijk sterk uitwaait. Daarmee kan dus ook niet goed aan de wind worden gevaren.

Het effect is duidelijk: het zeil staat vlak als een echte stormfok en het zeilen is een genoegen

Een betere oplossing is het installeren van een wegneembare, extra voorstag en daaraan een stormfok te hijsen. Wel moet gezorgd worden dat dit extra stag voldoende strak kan worden gespannen, anders staat het voorzeil ook niet goed.

- Op een watersporttentoonstelling ontdekte ik de zogenaamd coversail: een strook zeildoek die aan één kant net achter het voorlijk van de stormfok wordt genaaid en aan de andere kant is voorzien van ogen. De strook wordt om de opgerolde rolgenua gelegd en de bestaande stagleuvers worden vastgepikt in de ogen. Daarna kan het zeil gewoon om de opgerolde genua omhoog worden gehesen. Een leuk idee dat ook gebruikt zou kunnen worden voor een licht-weerzeil. Het hijsen zal niet zo gemakkelijk gaan.

- Verder zag ik in een zeiltijdschrift een oplossing waarbij de stormfok werd gehesen langs de ingerolde genua met strengen met houten kralen. Dezelfde houten kralen die bij platbodems worden gebruikt rond de mast, voor het grootzeil. Ik heb deze methode ook daadwerkelijk uitgeprobeerd. Mijn ervaring is dat de kralen niet altijd gemakkelijk langs het opgerolde voorzeil omhoog gingen, maar de methode werkt wel.

NIEUWE SCHETSEN

Alle bovengenoemde mogelijkheden betekenen nog steeds werk op het voordek. Echter, als het harder gaat waaien en de omstandigheden moeilijker worden, dan wil je dat juist vermijden. Het grote voordeel van het rolvoorzeil is nu juist dat je in moeilijke omstandigheden

Windkracht 7 in de haven (beschut).

Windkracht 7 met ingerolde genua.

Extra profiel voor tests, nog buiten de 'halve maan', zie ook figuur 3.

het zeiloppervlak kunt aanpassen, zonder de kuip te verlaten. Dit bracht mij ertoe nog eens na te denken over de gereefde rolgenua voor hardere wind. Toen ik schetsen maakte van het onge-reefde en het gereefde zeil, zag ik dat zo'n gelijkmatig verdeelde strook schuim, zoals op mijn genua, niet optimaal kon zijn. De strook schuim boven in het zeil wordt meteen ingerold en kan dus niet meehelpen om het resterende zeil vlakker te krijgen, zie figuur 1. De schuimlaag boven in het zeil plus de verdikking van het achterlijk, werken het boller maken van het resterende zeil zelfs in de hand. Mijns inziens heeft een schuimbaan in het bovenste deel van het zeil dus geen zin. Als je een verkleind zeil tekent voor bijvoorbeeld windkracht 7, dan moet dat overblijvende deel van het zeil de goede vorm hebben. Daarop doorredenerend zou dus de schuimlaag, afhankelijk van de voorstaglengte, pas een 5 meter beneden de top moeten beginnen en z'n grootste breedte hebben in de onderste helft van het resterende zeil. De vorm van deze schuimbaan lijkt nu meer in overeenstemming met de vorm van het gereefde zeil, zie figuur 2.

Zouden mijn ideeën ook in de praktijk gaan werken? Als proef besloot ik een profiel van extra vulmateriaal te maken en dat tussen de top en de hals van het zeil te spannen. Bij het reven wordt deze extra vulling dus gewoon mee opgerold. Zo kun je het effect beoordelen, zonder dat er allerlei verbouwingen aan het zeil uitgevoerd hoeven te worden.

Na wat experimenten kwam ik tot de volgende opstelling op mijn boot met een voorstaglengte van 11,5 meter. Ik nam een nylonlijn van 8 millimeter diameter en 6 meter lengte. Daaraan vast naaide ik een stuk van 5 meter en daaraan vast een stuk van 4 meter, enzovoorts, tot 1 meter toe. Op deze wijze ontstond een 'baan' van naast elkaar liggende einden lijn, die ik de gewenste

Ik kan vanuit de kuip de genua aanpassen

vorm kon geven, die een beetje op een halve peer lijkt. Deze baan spande ik met een dunne lijn tussen de top en de hals van het zeil. De extra vulling begint dus circa 5 meter onder de top van het zeil, zie figuur 3.

In windkracht 5 à 6 voldeed het goed. Het zeil dat een paar slagen werd ingerold, stond ook goed in het bovenste deel van het zeil, waar geen extra vulling aanwezig was. Het wachten was nu op omstandigheden met windkracht 7 of meer. Half oktober 2000 kwam de gewenste harde wind. Met een waarschuwing voor windkracht 8 ging ik zeilen op het IJsselmeer met een sterk ingerolde genua, zeker meer dan tien

slagen. Vooraf was bepaald dat op het breedste gedeelte van de extra vulling, per omwenteling zo'n 2 centimeter extra zeil werd ingerold. Totaal was dat dus zo'n 20 centimeter. Het effect daarvan was duidelijk te zien en te merken. Het zeil stond mooi vlak, net als een echte stormfok. Met twee raffen in het grootzeil en deze voorzeilstand lag de boot prima op z'n roer. Het zeilen was een genoeg, vooral aan de wind. Met deze extra vulling bleek de rolgenua goed bruikbaar te zijn ook bij harde wind. Bij verder inrollen werd het zeil nog vlakker. Dus ook in hardere wind kan er mee worden gezeild. Als je zo een aantal uren op en neer klappert, overstag gaat, enzovoort, dan werkt het zeil zich stijf om het rolvoorstag. Ik denk dat de oorspronkelijke schuimbanen geheel geplet worden en niet meer werkzaam zijn. De voor de proef toegepaste nylon lijnen laten zich nauwelijks pletten en blijven daardoor werkzaam, ook na vele uren zeilen. De nylon lijn lijkt daarmee dan ook een prima materiaal als vulling.

Na deze proeven heb ik deze vulling van nylon lijn binnen de aanwezige zak gebracht. Inmiddels heb ik er twee seizoenen zo mee gevaren. Sinds die tijd heb ik steeds vanuit de kuip de genua kunnen aanpassen aan de windsterkte, zonder de kuip te hoeven verlaten. Het lijkt mij dat deze beschreven aanpassing op vele rolgenua's kan worden aangebracht eventueel na een kleine aanpassing en eventueel met hulp van de zeilmaker. ☺